

NASIL ÖLDÜLER

Vecdi Büzün

 / otukennesriyat

YAYIN NU: 2
KÜLTÜR SERİSİ: 1

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-695-3

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

1. Basım: 1964
2. Basım: 1981
- 3. BASIM**

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: [0212] 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Editör: Oğuzhan Murat Öztürk

Kapak Tasarımı: Özcan Arman

Dizgi-Tertip: Ötüken

Kapak Baskısı: CB Matbaacılık

Baskı: Unifset Basım Yayın Sanayii ve Ticaret Ltd Şti
Yakuplu Mah. 194. Sok. Nu:1 / 159 3. Matbaacılar Sitesi
Beylikdüzü-İstanbul Tel: [0212] 875 37 85
Sertifika Nu: 72541

İstanbul - 2024

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Vecdi Bürün: Şair, yazar, romancı, armatör Vecdi Bürün 1918’de İstanbul’da doğmuş, ömrünün son yıllarını tutkuyla bağlandığı Beykoz’un Çubuklu Mahallesi’nde geçirmiş 3 Şubat 1997’de de vefat etmiştir.¹ Yemen Fatihi Özdemiroğlu Osman Paşa’nın ahfadından olan Vecdi Bürün² Davut Paşa Sultanisi felsefeîülâ hocası Mustafa Meylî Bürün ile Düriye Bürün’ün torunudur.³ Daha iki yaşındayken babasını kaybeden Bürün, henüz beş yaşındayken annesinin babası olan ünlü felsefeci Mustafa Meylî Efendi’den Osmanlıca okuma ve yazma ve Fransızca öğrenmiştir. İlk tahsilini Turan Ana Mektebinde, orta tahsilini Galatasaray’da tamamlamıştır. Paris sefaretinde görevli amcası Osman Bey,⁴ onu yanına aldrıp Condorcet Lisesine girmesini sağlamıştır.⁵ Lise ikinci sınıftayken amcasının yakın dostu olan meşhur Fransız romancısı ve Nobel edebiyat ödüllü (1952) François Mauriac (1885-1970) ile tanışmıştır. Cahit Sıtkı Tarancı ile beraber Fransa’da felsefe okumak isteyen Vecdi Bürün, 2. Dünya Savaşı belirdiğinden ailesinin ısrarı üzerine İstanbul’a dönmüştür. Vecdi Bürün, Mauriac’ın tavsiye mektubuyla kaydedildiği İstanbul Üniversitesi, Felsefe şubesinde yeni mantık dersleri veren Prof. Dr. Hans Reichenbach ile yakın münasebet kurmuştur. Felsefe bölümünü bitirince Prof. Dr. Hilmi Ziya Ülken’in ısrarına rağmen üniversitede kalmayan Bürün 1970’lı yılların sonlarında Heybeliada Lisesinde felsefe öğretmenliği yapmıştır.⁶

Türk edebiyat dünyasının en tanınmış kalemlerinden olan Peyami Safa’nın arkadaşı, biraz zor konuşan ve ara sıra hafifçe kekeleyen, canlı bir tarih Vecdi Bürün ömrünün son yıllarında

¹ Mehmet Nuri Yardım, *Romancılar Konuşuyor*, Kaknüs Yayınları, İstanbul, 2000, s. 51.

² Mehmet Nuri Yardım, *Dersimiz Edebiyat*, Nesil Yayınları, İstanbul, 2006, s. 20.

³ Vefat, *Milliyet* 19 Aralık 1979, S. 11542, s. 12.

⁴ Aile ile ilgili vefat ilanlarında bu isme rastlanmamıştır.

⁵ [https://tr.wikipedia.org/wiki/Vecdi_B%C3%BCr%C3%BCn/ 20 Şubat 2023]

⁶ Ahir Ömründe Tanıştığım Bir İstanbul Beyefendisi Muharrir: Merhum Vecdi Bürün (I) [<https://www.mirathaber.com/ahir-omrunde-tanistigim-bir-istanbul-beyefendisi-muharrir-merhum-vecdi-burun-1/> 20 Şubat 2023]

kendisi ve eşi için yapılan tedavi masraflarını aldığı cüzi miktar-
daki emekli maaşı ile karşılayamadığından yayınevlerine dışarı-
dan işler yapmıştır. Vecdi Bürün'le özellikle çocuklara yönelik
eserlerini yayınladığı Kadir Mısıroğlu'na ait Sebil Yayınevi'nde
1994 yılında tanışan Prof. Dr. Ali Seyyar onu şöyle anlatmıştır:

Epey yaşlı, kısa boylu ve belki de 30-40 yıldan beri giydiği takım elbisesiyle
yine de şık görünümlü olmayı başaran bir İstanbul beyefendisi geliyordu.
Hayatımda böyle kibar, nazik, incelikli, mütevazı, bilgili ve kültürlü bir in-
san görmedim desem mübalağa etmiş sayılmam. (...) Fransız lisanına çok
iyi hâkim olan ve kendisiyle okul yıllarımdan kalma Fransızca ile konuşmuş
olduğum Vecdi Bürün, sohbetlerimizde Fransız edebiyatına dair derin bil-
gilerini benimle paylaştı.

Vecdi Hayri Bürün, mevcut bilgilerimize göre yazı hayatına *İnsan*
dergisinin 1 Mayıs 1941 tarihli 14. sayısında çıkan "Portreler I"
başlıklı şiiri ile girmiştir. Aynı zamanda armatörlük yapan Vecdi
Bürün, 20. yüzyıl Türk romanının önemli isimlerinden Peyami
Safa'nın ve Cahit Sıtkı'nın teşvikiyle kendisini tamamıyla yazı
hayatına vermiştir.⁷ Hikâye, fıkra, tiyatro tenkitleri, makale ve
romanları ile yazarlığını sürdüren Vecdi Bürün, pek çok gazete
ve dergide telif ve tercüme yazılar yayımlamıştır. Gazetecilik ha-
yatına ilk önce dönemin gazetesi olan *İkdam* gazetesi ile başlayan
Vecdi Bürün; *Son Havadis*, *Yeni İstanbul*, *Yeni Sabah*, *Son Posta*, *Yeni
İstanbul*, *Türkiye*, *Ortadoğu*, *Son Saat*, *Son Dakika*, *Akşam*, *Vakit*, *Ha-
ber*, *Yeni Sabah*, *En Son Dakika*, *Milliyet*, *Dünya* gibi gazeteler ile
İnsan, *Çınaraltı*, *Türk Düşüncesi*, *Büyük Doğu*, *Düşünen Adam*, *Varlık*,
La Bozde Türk, *Yenilik*, *Akbaba*, *Papağan*, *Orkun* gibi dergilerde yaz-
mıştır. Yazdığı süreli yayınlarda çeşitli idari görevlerde bulunan
Bürün farklı yaş ve ilgi sahasına hitap eden pek çok eser kaleme
almıştır.

Eserleri⁸

⁷ Mehmet Nuri Yardım, *Romancılar Konuşuyor*, Kaknüs Yayınları, İstanbul, 2000, s. 51, 61.

⁸ Liste Milli Kütüphane kataloğundan hareketle oluşturulmuştur.

Telif Eserleri

1. *Kansız İhtilal*, Ekicigil Yayınevi, 1960.
2. *Nasıl Öldüler*, Ötüken Neşriyat, 1964.
3. *Sosyalizm İhaneti*, Ahmet Güner'le, Sırdaş Yayınları, 1976.
4. *Peyami Safa ile 25 Yıl*, Yağmur Yayınevi, 1978.
5. *Eyüp*, Boğaziçi Yayınları, 1990.

Çocuk Kitapları

1. *IV. Murat*, Sebil Yayınevi, 1973.
2. *Feza Korsanları*, Sebil Yayınevi, 1974.
3. *Genç Osman*, Sebil Yayınevi, 1973.
4. *Küçük Akıncı*, Sebil Yayınevi, 1973.
5. *Fatih'in Çocukluğu*, Sebil Yayınevi, 1972.

Tercümelere

1. *Dostoyevski*, (Andre Soares) Hareket Yayınları, 1971.
2. *Sürgündeki Yıldız*, (S. H. Scheer, Clark Darlton) Okat Yayınevi, 1971.
3. *Kendi Vesikalarıyla Marx'ın Yıkılışı*, (Leopold Schwarzschild) Ötüken Neşriyat, 1973.
4. *Avrupa'da Osmanlı Tesirleri*, (Paul Coles) Ötüken Neşriyat, 1975.
5. *Rus İhtilali ve Yahudiler*, (General Nettleholodon,) Sebil Yayınevi, 1975.
6. *Osmanlı Devleti Tarihi* (1676/1699), (Joseph Freiherr Von Hammer-Purgstall, 1273/1856) Zuhuri Danışman'la, Üçdal Neşriyat, 1986. 12. C.
7. *Cinsi Başarının Sırları* (Von Urban), Okat Yayınevi, [1976?]
8. *Sürgündeki Yıldız* (K. H. Scheer, F. Darlton, F. Clark), Okat Yayınevi, 1971?

İÇİNDEKİLER

Sunuş • 11

Osman Gazi Osmanoğullarının İlk Padişahı • 15

Sultan Murat Han Hüdavendigâr • 27

Sultan Yıldırım Bayezıt Han • 37

Sultan II. Murat Han • 47

Fâtiħ Sultan Mehmet Han • 59

Sultan II. Bayezıt Han • 67

Yavuz Sultan Selim Han • 77

Kanuni Sultan Süleyman Han • 85

Sultan II. Selim Han • 93

Sultan III. Murat Han • 99

Sultan III. Mehmet Han • 105

Sultan I. Ahmet Han • 113

Sultan Genç Osman • 119

Sultan IV. Murat Han • 129

Sultan İbrahim Han Deli • 133

Sultan IV. Mehmet Han Avcı Mehmet • 141

Sultan II. Süleyman Han • 147

Sultan II. Ahmet Han • 152

Sultan III. Ahmet Han • 159

Sultan III. Mustafa Han • 165

SUNUŞ

Ölüm insan hayatının en önemli ve değişmez yasaı olması, sonrasının bilinmezliği dolayısıyla insan zihnini hep meşgul etmiştir. İnsanlar dinî inançları ya da çeşitli düşünce sistemleri aracılığıyla ölüm kavramının ne olduğunu anlamlandırmaya çalışmıştır. Ölüm ve ölümle ilgili düşünceler sadece dinî inançların ve düşünce sistemlerinin değil, edebiyat ve sanat eserlerinin de temel konularından biri olmuştur. Evrensel bir gerçek olması nedeniyle gerek dünya edebiyatında gerekse bizim edebiyatımızda ölüm temasını değişik yönleriyle ele alıp değerlendiren, çeşitli edebî türlerde yazılmış çok sayıda eser bulunmaktadır.

Türk kültür ve edebiyatını, dolayısıyla da Türk şiirini gerek dünya görüşüyle gerekse düşünce ve inanç yaklaşımlarıyla uzun süre derinden etkileyen, bu tesirini günümüze kadar da devam ettiren Yunus, bir kısım şiirlerinde kişiyi ürperten soğuk mezar tasvirleri yapmasına rağmen, ölümü ebedî âleme açılan bir kapı olarak telakki etmiştir. Aynı zamanda Tasavvuf cereyanının Anadolu'da yerleşmesine ve yayılmasına da vesile olan bu gönül şairi, bu iç âlem fatihi, ölüm duyarlılığı içinde terennüm ettiği mısralarına;

*Ten fanidir can ölmez, çün gitti geri gelmez.
Ölür ise ten ölür, canlar ölesi değil.*¹

¹ Ahmet Kabaklı, *Yunus Emre*, Toker Yayınlar, İstanbul, 1972, s. 198.

demıştır. Ölüm, insan hayatının doğal akışı içinde kaçınılmaz bir hayat gerçeği olarak insanın yanı başındadır. Vecdi Bürün'ün anlatımlarına göre ölüm “her nefis ölümü tadacaktır” emri mucibinde bir kez ve son kez geçilen, dönüşü olmayan, farklı dünyaya bir köprüdür. İnsanlar yaşadıkları gibi ölüm anı da herkes için ibret dolu bir sahnedir. İlginize sunduğumuz *Nasil Öldüler*'de din ve vatan gayretleri ile örülü bir ömrün neticesinde gül bahçesine gider gibi fani âlemden baki âleme giden Osmanlı tarihinin mümtaz şahsiyetlerinin kahramanlıklarına ve son anlarına yer verilmiştir. Osmanlı tarihinin önemli kahramanlarına ait detaylara yer veren, akıcı bir üslup ve bilimsel dikkatle kaleme alınan kitapta birçok bilinmeyene de açıklık getirilmiştir. Tarihin birçok büyük kahramanlarının ölümüne yaklaştıkları anların duygu ve düşüncelerini aksettiren bu değerli eser tarihî araştırmaları ile haklı bir şöhrete ulaşmış bulunan Peyami Safa'nın rahleitedrisinden geçmiş değerli edip Vecdi Bürün'ün kaleminden çıkmıştır. Metinler önce Büyük Doğu mecmuasında tefrika edilmiş ardından Ötüken Neşriyat'ın bastığı ilk eserlerden biri olarak 1964 yılında okura sunulmuştur. *Nasil Öldüler*, Ötüken Neşriyat kurucularından Ahmet İyioldu'nun kalemine şöyle gelmiştir:

Bizim ilk yayınıımız merhum üstat Necip Fazıl Kısakürek'in ince, küçük bir piyesi olan Reis Bey'dir. Esasen bizim ilk bastığımız eserlere şöyle hızlıca bir göz attığımızda göreceksiniz ki çeşitli alanlarda bir yayın yapma fikrimiz var. 1964 yılında *Reis Bey* ile başladık. Yine 1964'te *Nasil Öldüler* diye padişahların, Osmanlı padişahlarının kısa hayat hikâyelerini anlatan bir kitap bastık. Bu kitabı Özdemiroğlu Osman Paşa'nın soyundan gelen ve Peyami Safa'nın da çok yakın bir dostu olan Vecdi Bürün diye bir gazeteci ağabeyimiz yazmıştı. Üçüncü kitap yine 1964 senesinde.²

² *Yayınları ve Yayıncılık Üzerine Sohbetler*, Bilim Sanat Vakfı Yayınları, İstanbul, 2008, s. 51.

Ötüken Neşriyat'ın ilk kitaplarından olan, yıllar sonra ilgisinin nazarına sunulan kitapta tarihî şahsiyetlere atfedilen ifadeler hariç olmak üzere diğer bölümlerde günümüz imlası esas alınmış olup, anlamı bilinmeyen kelime, kavram, yer ve şahıs adları dipnotlarla açıklanmıştır.

OSMAN GAZİ

OSMANOĞULLARININ İLK PADİŞAHI

1258-1326

Babası: Ertuğrul Gazi

Anası: Haymaana Hatun

(Horasanlı Ebu Müslim soyundan)

Osman Gazi, Söğüt'teki yatağında yatıyordu. Onu kıvrandıran "damla illetine"¹ hekimler çare bulamamışlardı. Nice hisarlar düşüren Osman Gazi, evvelce onu düşman öncülerine saldırtan pervasızlığı ile zaman zaman ölümün de öncülerini darmadağınık ederek yatağında doğruluyor, 12 yıldır muhasara² altında tuttuğu ve düşmesini bir gün meselesi saydığı Bursa şehri hakkında malumat alıyordu. Muhasara ordusuna kumanda eden oğlu Orhan Gazi'ye sonsuz bir güveni vardı. Bursa'nın düştüğü haberini, güvenini zedelemeyen ızdıraplarla pençeleşerek bekliyordu. Anadolu'nun en güzel şehirlerinden birini, imparatorluğa tohumluk eden şehri alacak, karşılığında canını verecekti. Hasta odasında, evvelce babasıyla, sonra kendisiyle silah ve gaza arkadaşlığı eden, aynı şeyi oğlundan da esirgemeceklerine inandığı Gazi Abdurrahman, Akça Koca, Konur Alp, Turgut Alp, Hasan Alp, Selçuk Alp, Kara Mürsel, Ak Timur, Kara Tekin, Samsa Çavuş, Şeyh Mahmut gibi

¹ Gut hastalığı ya da damla hastalığı, metabolik bir eklem hastalığıdır. Artan ürik asit özellikle eklemlerde birikerek ağrı ve iltihaba yol açar. Kralların hastalığı olarak da bilinir.

² Kuşatma, (çevresini) çevirme, sarma.

SULTAN MURAT HAN HÜDAVENDİGÂR

1326-1389

Babası: Orhan Gazi

Anası: Nilüfer Hatun

(Türkmen kızı)

Karargâhın önünde hızlı hızlı koşuşmalar olmuş, sonra birden bir sessizlik başlamıştı.

Miloş Kobilò (Obiliç) derlerdi bir kâfir vardı. Şapkasını eline almış, kargısını ardında sürüyor... Han'a doğru yürüdü, yürüdü, gaziler karşıladı.

“Gidin ben el öpmeye geldüm ve hem beşarete¹ geldüm. Lazoğlu'nu (Lazar) dutdular; işte getiriyorlar, dedi. Gaziler fariğ oldular. Hemankim irdü, gönderini çevirdü. Murat Han'ı sancıdu. Tez Han'ın üzerine çadır dutdular.”

Hüдавendigâr yavaş yavaş kendine geliyordu. İçine girdiği aydınlık, onu hadise ile ilgili ilk günlere çekip götürmüştü.

Kumandası altındaki Osmanlı Ordusu Filibe'den Sırbistan'a doğru yola çıkmıştı. Birçok defalar mağlup olduğu ve iyilik gördüğü hâlde, Kral Lazar² rahat durmamış, etrafı Türklere karşı kışkırtmış, papazların ve bizzat pa-

¹ Müjde.

² Lazar Hrebelyanoviç (1329 – 28 Haziran 1389), Osmanlılarla yaptığı I. Kosova Savaşı sırasında yaşamını kaybeden Sırp prensidir. Lazar, Sırp kültüründe çok önemli bir rol oynamaktadır. Sırp Ortodoks kilisesi tarafından aziz mertebesine ulaşmış sayılır.

SULTAN II. MURAT HAN

1403-1451

Babası: Sultan Mehmet

Anası: Emine Hatun

(Dulkadiroğlu Süli Bey'in kızı)

II. Murat, Meriç Nehri üzerindeki Kirişçi Adası'nda gezdikten sonra, atla saraya dönmüştü. Yanında Veziriazam Çandarlı Halil¹ ve İshak Paşalarla² Şaraptar Hamza Bey³ vardı. Şubat ayının oldukça sert günlerinden biriydi. Padişah, atından iner inmez, etrafına bakmadan doğru hünkâr salonuna girmiş, duvaklığı çinilerle süslü ocağın karşısına geçerek uzaktan alevlere tuttuğu ellerini ovuşturmaya başlamıştı. Arkasından hemen yetişen Çandarlı Halil Paşa ve ötekiler, sultanın birdenbire sarı gölgelerin yerleştiği yüzüne endişe ile baktılar. Halil Paşa dayanamadı:

“Hayırlar ola sultanım?”

¹ Çandarlı Halil Paşa (?-1453): İstanbul'un fethinden hemen sonra Fatih Sultan Mehmet tarafından idam ettirildiği 10 Temmuz 1453 tarihine kadar 15 yıl süresince veziriazamlık yapmıştır. Osmanlı tarihinde idam edilen ilk sadrazamdır.

² İshak Paşa (? - 1487): II. Mehmet saltanatında 1469-1472 yılları arasında ve II. Beyazıt saltanatında 1481-1482'de sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamıdır.

³ Edirne'nin Havsa ilçesine bağlı Şerbettar köyüne adını veren Fatih devrinde Sivas Beylerbeyliğinde bulunmuş olan Şarabdar/Şaraptar Hamza Bey'dir.

FATİH SULTAN MEHMET HAN

1432-1481

Babası: Sultan II. Murat Han

Anası: Hümâ Hatun

(Türkmen kızı)

Fatih'in tuğları,¹ 1481 baharında Üsküdar'a geçirilmiş ve törenle dikilmişti. Tuğları görenler, sultanın Asya'da bir sefere çıkacağını anladılar. Tuğların Üsküdar'a dikilmesinin manası da buydu. Fakat seferihümayun² nereye, hangi diyara yapılacaktı? Her zaman olduğu gibi, bunu sultanın kendisinden başka kimse bilmiyordu.

Nihayet, Nisan'ın yirmi yedinci günü, Fatih, 300.000 kişilik muazzam ordusunun başında Üsküdar'a geçti. Sefer başlayacaktı ve Büyük Fatih, otuz yıl, üç ay, on günlük saltanatında İmparatorluğun gelişmesine engel oldukları için, hayatlarına son verdiği iki imparatorluğun, dört krallığın, altı prenslik ve beş dükalığın³ yanına kim bilir hangi devletleri gönderecekti?

Yakınları, bilhassa, devşirmelerden⁴ sonra tekrar o ma-

¹ Türk tarihinde tuğ hükümlerlik ve bağımsızlık anlamları taşıyan, bayrak, sancak, alem gibi askerî ve siyasî bir güç ve yetki işaret.

² Padişahın başkumandan olarak bizzat ordusunun başında gittiği seferler.

³ Orta Çağ feodalitesine ait idari bir terim.

⁴ Osmanlı İmparatorluğu döneminde, yeniçeri olarak yetiştirilmek üzere Hristiyan uyruklardan çocuk yaşta seçilip orduya alınan askerler.

SULTAN II. BAYEZIT HAN

1447-1512

Babası: Fatih Sultan Mehmet Han

Anası: Sitti Mükrime Hatun.

(Dulkadiroğlu Süleyman Bey'in kızı)

Oğlu Yavuz'a tahtı bıraktıktan sonra Eski Saray'da oturmak, İstanbul'da kalmak nefesine ağır geldiğinden, bir ay sonra Dimetoka Sarayı'nda oturmak üzere oğlundan izin istemiş ve bir araba içinde yola çıkmıştı. Hemen hemen otuz bir yıl süren saltanatı bir rüya oluvermişti. Zaten, yetmişine yaklaşmış bir pirifâni sayılırdı. Araba şehrin içinden geçerken, bir ay önce tahta çıkan oğlu arabanın sağ tarafında atla babasını takip etmiş, araba sur kapısından çıkınca, babasının, kardeşlerine zarar vermemesini isteyen nasihatlerini dinleyerek yine arabanın sağ tarafında yürümüştü. Nihayet, babası artık geri dönmesini istemiş, genç padişah da el öperek maiyetiyle geri dönmüştü.

Akşama doğru, araba Çekmece'ye varmıştı. II. Bayezıt'ın yanında bulunan Rumeli Beylerbeyi Yunus Pařa¹ ile Defterdar Kâzım Paşa, ihtiyar sabık² padişahın hastalığını göz önünde tutarak orada konaklamak teklifinde bulundular. II. Bayezıt teklifi kabul etti. Zaten Çekmece'deki köşk de böyle bir ihtimale karşı hazır tutulmuştu. Sabık padi-

¹ Yunus Paşa (?-1517): I. Selim saltanatında, 23 Ocak 1517-13 Eylül 1517 tarihleri arasında sadrazamlık yapmış devlet adamıdır.

² Eski, geçen, önceki.

YAVUZ SULTAN SELİM HAN

1470-1520

Babası: Sultan II. Bayezıt Han (Bayezıt-i Veli)

Anası: Gülbahar Hatun

(Dulkadiroğlu Şehsüvar Bey'in kızı)

Bütün ağırlıklar İstanbul'dan Edirne'ye doğru yola çıkarılmıştı. Engürüs, yani Macaristan kralından intikam alınacaktı. Yavuz Sultan Selim, baştanbaşa zaferlerle dolu Mısır Seferi'nde meşgulken Macar kralı, üç yıl müddetle imzalanmış barış anlaşmasını Türk topraklarına saldırarak bozmuş; bu arada en seçkin Rumeli akıncı beylerinden birkaçı da şehit düşmüşlerdi. Devleti doğuda ve güney doğuda tehdit eden İran ve Mısır tehlikelerini iki seferle, devletlerini başlarına yıkararak ortadan kaldıran büyük padişah, şimdi Avrupa topraklarındaki düşmana yöneliyordu. Belgrat'ı fethedecekti. Veziriazamı ve son derece saydığı Türk Pirı Mehmet Paşa'yı¹ ve diğer vezirlerini hazırlıklarla meşgul olmaları için daha önceden Edirne'ye göndermişti.

Yavuz Selim Han, birkaç gün sonra kendisi de ordunun başında yola çıkacağı için, yaklaşan sonbaharla, içinde durmadan keder yayıcı gam kuşlarının uçuştuğu hissini veren saray bahçesinde, yanından hiç ayırmadığı Hasan

¹ Pirı Mehmet Paşa (1463?- 1532): Yavuz Sultan Selim saltanatının son yıllarında ve I. Süleyman saltanatının ilk yıllarında sadrazamlık yapmış devlet adamıdır.

KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN HAN

1495-1566

Babası: Yavuz Sultan Selim Han

Anası: Hafsa Hatun

(Türkmen kızı)

Kanuni Sultan Süleyman, saatlerden beri arz odasında tek başına oturuyordu. Hafızası yarım asra yakın önceye gitmiş, tahta ilk çıktığı yıllara ait, sevgili babası Yavuz'la alakalı bir muhakeme hadisesi perde perde gözlerinin önünde canlanıyordu. Yanında veziriazamı devşirme Makbul İbrahim¹ vardır. Karşısında duran babasının en yakın arkadaşı Hasan Can'ın sahsında babasını muhakeme² etmektedir. Hasan Can'a şu sualleri sordurur:

“Elçiye zeval³ olmadığı hâlde, Yavuz Sultan Selim, İran şahının elçilerini hangi hakla hapsedirmiştir?”

“Şâh İsmail'in Çaldıran'da esir edilen karısı ne hakla başkasına nikâh edilmiştir?”

“İpek tüccarlarının malları hangi hak ve kanuna istinaden müsadere⁴ edilmiştir?”

¹ Pargalı İbrahim Paşa, Makbul İbrahim Paşa, Frenk İbrahim Paşa, Damat İbrahim Paşa, Maktul İbrahim Paşa (1495-1536): Kanunî Sultan Süleyman döneminde sadrazamlık yapan, önemli siyasal ve askerî olaylarda rol oynayan devlet adamı.

² Karşılaştırma.

³ Yok edilme, zarar görme.

⁴ İşlenen bir suç ile ilgili belirli bazı eşya veya kazançların mülkiyetinin devlete aktarılması.

SULTAN II. SELİM HAN

1524-1574

Babası: Kanuni Sultan Süleyman Han

Anası: Hürrem Sultan

(Rus asıllı)

II. Selim iki aya yakın bir zamandan beri yatmakta olduğu yatağında kıvıldamaya çalışarak ayakucunda duran veziriazamı Sokullu'ya öfkeyle baktı. Elinde olmadığı için yüzünde beliren nefret ifadesinin fazla geniş bir manasına önüne geçemedi. Birdenbire aklına yine o menhus¹ gün geldi: Hamamın yeni yapılan bir kısmını dolaşırken ayağı kaymış ve yan üstü sert mermerler üzerine düşmüştü. Sonra vücudunun bir tarafını hareket ettiremez olmuştu.

Perde çavuşuna bakışıyla işaret ettiği sırada, Sokullu her zaman, her şeyden mesul² adam davranışını burada da göstererek, sultanın başucuna doğru ilerledi. II. Selim, azarlayan bir sesle:

“Mehmet,” dedi, “sen git! Bana Özdemiroğlu Osman Paşa'yı³ gönder. Bizi sohbet üzere bırak!”

¹ Kötü, uğursuz.

² Sorumlu.

³ Özdemiroğlu Osman Paşa (1526 - 1585): III. Murat saltanatı döneminde, 1584-1585 yılları arasında sadrazamlık yapmıştır. Kızıldeniz çevresinde beylerbeyi olmuştur. Kafkasya'da elde ettiği başarılar ile Kafkas Fatih unvanını almıştır.